

Elektrotechnika második pótzárthelyi

2018.12.13.

A zárthelyin számológépen kívül semmilyen segédeszköz nem használható (telefon, laptop, tablet stb. nem számológép!). Akinél bármilyen nem megengedett segédeszköz található, nem folytathatja a zárthelyiét és pótolnia kell. A telefonokat/egyebet az Önök előtt lévő padokon helyezhetik el. A zárthelyi megírására 90 perc áll rendelkezésre. A rossz válaszáért nem jár pontlevonás!

1. Kis elméleti kérdések:

1.1. Kérdés

Az 1. ábrán látható vektorábra egy szinkron gép mely üzemmódját és mely gerjesztési állapotát ábrázolja?

- a) Motor, túlgerjesztett
- b) Generátor, túlgerjesztett
- c) Motor, alulgerjesztett
- d) Generátor, alulgerjesztett

1,5p

1.2. Kérdés

Az aszinkron gép áramvektor-diagramjára melyik állítás igaz? (minden mondatrész!)

- a) A kapcsolófeszültséget a függőleges tengelyhez rögzítjük; az áramnak erre eső vetülete a meddő teljesítménnyel arányos.
- b) A kapcsolófeszültséget a vízszintes tengelyhez rögzítjük; az áramnak erre eső vetülete a meddő teljesítménnyel arányos.
- c) A kapcsolófeszültséget a függőleges tengelyhez rögzítjük; az áramnak erre eső vetülete a hatásos teljesítménnyel arányos.
- d) A kapcsolófeszültséget a vízszintes tengelyhez rögzítjük; az áramnak erre eső vetülete a hatásos teljesítménnyel arányos.

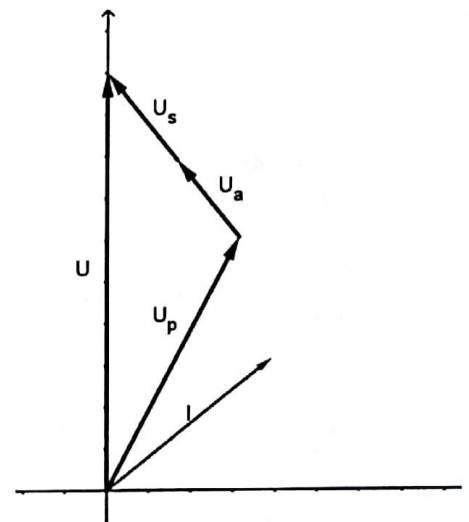
1,5p

1.3. Kérdés

Melyik állítás igaz a tanult háromfázisú PWM vezérlésre?

- a) A kapcsolási periódus ideje változó.
- b) Állandó kitöltési tényezővel a kimenő alapharmonikus feszültség nagyságát vezéreljük.
- c) A kimenő alapharmonikus feszültség nagyságát a kitöltési tényező változtatásával vezéreljük.
- d) A kimenő alapharmonikus feszültség csak két értéket vehet fel.

1p

1. ábra

1.4. Kérdés

A 2. ábra mely szakaszán fog stabil munkapont kialakulni, állandó terhelőnyomaték esetén, az aszinkron gép generátoros üzemében?

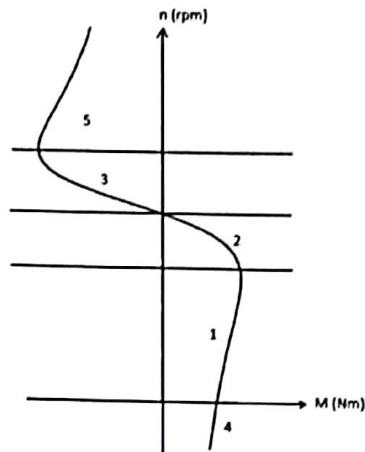
a) 1

b) 2

c) 3

d) 4 és 5

1,5p

2. ábra. Nyomaték-fordulatszám jelleggörbe

1.5. Kérdés

U/f vezérlés esetén mi történik a mezőgyengítésnél kisebb frekvenciák esetében?

a) Az állandó fluxus miatt az U/f hányados állandó.

b) Az állandó sztátor áram miatt az U/f hányados állandó.

c) Az állandó fluxus miatt az U/f hányados változó.

d) Az állandó fluxus miatt az U/f hányados értéke 0.

1,5p

1.6. Kérdés

Egészítse ki az alábbi szövegrészletet (a válasz lehetőségek nincsenek megfelelően ragozva, minden válasz csak egy helyre lehet jó!):

Manapság a legszélesebb körben használt villamos géptípus a(z).....1.6.1..... A rotor leggyakrabban vezető rudakból áll, melyet „.....1.6.2..... forgórészűnek hívunk. A gép elnevezése azért alakult ki, mert a rotor mindig „.....1.6.3..... fordulatszámon forog a szátotor mezőhöz képest. E „.....1.6.4..... jelenség kvantitatív kifejezésére használjuk a „.....1.6.5..... kifejezést, fizikai jellemzőt. Ezzel a gép üzemmódjait is jellemezhetjük, például generátoros üzemben értéke „.....1.6.6..... A gépet az angol szakirodalomban indukciós gépnek nevezik, mivel „.....1.6.6..... feszültség indukálódhat, és ez a működésének az alapja. Modern hajtásokban általában „.....1.6.7..... alkalmazása mellett használják, hogy a fordulatszáma változtatható legyen.

a) pozitív	b) egyenáramú gép	c) kefe	d) aszinkron gép	e) megegyező	f) álló és forgó részében
g) negatív	h) billenő nyomaték	i) szlip	j) kalicka	k) szinkron gép	l) pólus
m) kisebb	n) álló részében	o) eltérő	p) forgó részében	q) frekvenciaváltó	r) nulla

3p

2. Kis gyakorlati kérdések:

2.1. Kérdés

U/f vezérlésű aszinkron motornál a frekvenciaváltó egyenkörében a feszültség értéke 700V, tudjuk, hogy olyan modulációs eljárást használunk amellyel a motor fázisfeszültségének csúcsértéke maximum $U_{Phpkmax} = \frac{U_{DC}}{\sqrt{3}}$ lehet. A gép névleges sztátor fluxusának csúcsértéke közelítőleg 1Vs. Becsülje meg hogy ideális esetben mekkora lesz mezőgyengítési frekvencia értéke (az frekvencia ami fölött mezőgyengítésben fog üzemelni a hajtás).

a) 40,9

b) 64,3

c) 30

d) 60

3p

2.2. Kérdés

Az 65 kVA látszólagos teljesítményű, 400VRMS névleges feszültségű, 0,75 teljesítménytényezővel dolgozó 6 pólusú háromfázisú szinkrongenerátor szórési reaktanciája 0,4Ω, főmező reaktanciája 4Ω. Hálózati frekvencia 50 Hz. Határozza meg a gép névleges armatúra áramát!

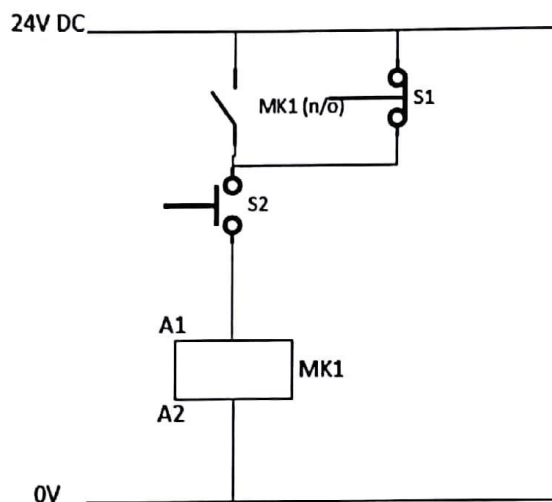
- a) 93,8 b) 50 c) 101,5 d) 264 3p

2.3. Kérdés

Melyik állítás igaz? Minden mondatrészt!

- a) Az ábrán öntartás látható: kikapcsolva van az MK, az S2 kapcsoló hatására bekapcsol, úgy marad, de nem bontható.
b) Az ábrán sosem lehet bekapcsolni az MK-t.
c) S1 és S2 kapcsolók egyidejű működtetése (benyomása) esetén sosem fog az MK-ra feszültség jutni.
d) A kapcsolás öntartását S1 kapcsoló nyitása bontja.

2p

3. ábra. MK1 (n/o): MK1 NO segédérintkezője

3. Összetett feladatok:

3.1. Kérdés

Az alábbi képlet a szinkron gépek általános nyomaték képlete („melyben fázis feszültségeket kell beírni).

$$M = 3 \frac{p}{-1} \left[\frac{U_f U}{X_d} \sin \delta + \frac{X_d - X_q}{2 X_d X_q} U^2 \sin 2\delta \right]$$

Egy 4 pólusú (emlékezni p jelentésére!!), kiálló pólusú, MAGYAR (U, f) hálózatról működő szinkron gép pólusfeszültsége (fázis) 127,01V, hosszirányú (d) reaktanciájának értéke 12, 17Ω, keresztirányú reaktanciájának (q) értéke 7,04Ω.

15°-os terhelési szög esetén a teljes nyomaték hány százalékát adja a reluktancia nyomaték?

A maximális terhelőnyomatékhoz tartozó terhelési szög értéke 57, 1°. 75Nm-es terhelő nyomaték esetén kialakul-e stabil munkapont (indokolja!)?

3p

3.2. Kérdés

Egy 3 fázisú négy-pólusú, csillagkapcsolású aszinkron motor adatai a következők:

$$U_{1n} = 380V, I_{1n} = 20A, P_n = 10kW, f = 50Hz, \eta_n = 90\%, R_1 = 1\Omega,$$

$R_2' = 0,5\Omega, X_{s1} = 4\Omega, X_{s2}' = 3,6\Omega, X_m = 102\Omega$ Határozzuk meg a szekunderköri tekercesvesztés névleges terhelés esetén!

4p